

L'ESQUELLA DE LA TORRATXA

BARCELONA, 11 DE NOVEMBRE DE 1910

Núm. 1663 ————— ANY XXXII

PERIODIC HUMORISTIC ILUSTRAT

10 centims ————— Atrassats: 20

SÍ, SENYORS

Les obres de la Reforma van endavant, ¿endavant sempre!...

El doctor Robert

L'inauguració del monument al doctor Robert, que se celebrarà'l diumenge vinent, serà una gran festa catalana. Tots els bons catalans, ab la seva presencia o ab la seva simpatia, s'associaran a l'acte. Visqué y morí don Bartomeu Robert entre l'afecte y el respecte dels seus conciutadans. Y la perpetuació del seu record en un monument public tindrà l'aprovació y l'amor de tota la patria. No serà el seu monument una freda obra de pedra y bronzo: la veneració d'un poble que estimà al patrici insigne donarà vida y significació al monument.

Hi ha qui veu un felís simbolisme en el fet de que'l monument s'aixequi tocant al carrer de les Corts Catalanes. El nom del carrer y la figura d'en Robert evoquen alhora les llibertats de Catalunya... Un altre simbol hi veiem nosaltres en la situació del monument: y es que aquet, posat al davant de l'Universitat de Barcelona, es un constant estimul a la joventut catalana pera seguir els exemples de patriotisme, d'honradesa, de bondat y d'estudi que deixà darrera seu, com estela gloriosa, el doctor Robert.

Digna vida la d'aquell home ilustre... Digna mort també. Si

un bel morir tutta una vita onora

més honor y gloria hi ha quan la vida mateixa ha estat un model de noblesa, quan la bella mort no ha hagut d'esborrar lletges fetes, sinó que ha afegit a la dignitat de la vida la bellesa d'una mort de lluitador, malferit en el combat, mentres elevava la copa per la patria y per la ciencia.

Es evident que'l nom d'en Robert ocuparà un dels llocs preferents de l'història catalana. Popular en vida, serà recordat després de sa mort per les generacions catalanes. ¿Y no us heu preguntat mai, amics, en què està fundada la gloria d'aquell varó preclar? ¿No heu pensat en la veritable causa que ha fet d'ell una gran figura de la Catalunya contemporània?

Perquè cal dir que, apart de la seva fama de metge eminent, don Bartomeu Robert no tenia les brillants qualitats que acostumen a fer els grossos prestigis polítics. Com a orador, com a parlamentari, com a home de cultura, com a esperit organitzador, en Robert resultava ben apreciable, però no reunia condicions extraordinàries. En el catalanisme hi ha molts homes que en totes aquestes coses superen al doctor Robert. ¿Per què, doncs, aquet conegué la popularitat, y té, després de mort, un monument magnífic en una de les places de la capital catalana?

Això es degut a que'l doctor Robert fou, en un gran moment de la renaixença catalana, la personificació dels sentiments del nostre poble. En ell se feu carn la profeta dolorosa y l'anhel de renovació que commogueren fortament y fondament a Catalunya al fracassar tràgicament la vella política espanyola. En el seu cap hi germinà el pensament comú dels catalans y batejà en el seu cor el mateix sant desitg de vida nova. Fou Robert un home-síntesi, un home-hèroe.

Semblava que en ell s'havien fos y concentrat el pensar y el sentir de tota la patria nostra. El nom d'en Robert representarà sempre aquell vigorós despertar de l'opinió catalana.

En la plenitud d'aquella hora en Robert morí. L'astre's pongué quan llua ab el seu brill maxim. Si hagués viscut més anys, potser els nous fets de la política haurien fet minvar el seu valor representatiu, y la seva figura no hauria resultat tan gran. La gloria dels homes no la fa solament el seu merit intrínsec, sinó que hi contribueixen poderosament les externes circumstancies.

El monument del doctor Robert ha de tenir, pera'ls catalans, el valor d'un exemple eficaz de virtuts cíviques. En la vida del doctor Robert s'hi aprèn com un home, en hores decisives, ha de posarse al servei del seu poble ab coratge, ab abnegació, ab pur desinterès, renunciant a la còmoda placidesa de la vida familiar y professional en profit de les nobles idees y de les bones causes.

WIFRED

Sigueu, sigueu altruistes!...

Soc a la presó. ¿Per què m'hi han dut?

Per la cosa més extranya que pot succeirli a un home.

Us ho vaig a explicar.

Llegint temps enrera una revista científica, vareig trobarhi una noticia que m'omplí de sorpresa.

«Les monedes d'aram—deia—son veícul de moltes malalties. Passant de mà en mà y havent de circular, pel seu escàs valor precisament, entre les classes més humils y abandonades de la societat, elles son les que transporten y escampen, sobre tot en els grans centres de població, el germen de terribles dolencies.»

Mosca!—vaig pensar jo:—Sí que estem ben guarnits si lo que diu aquí no es un infundi!...

Un metge amic, que ha fet de la bacteriologia una de les seves especialitats, va confirmarme sense reserves la revelació del periodic científic.

—Pots pujarhi de peus—va dirme.—Cada vegada que agafes una moneda d'aram, ten la seguretad que estás tocant un magatzem de microbis.

—¿Micobris dolents?

—De totes menes. Del tifus, del xarrampió, de la verola...

—¿Y aont estan situats?

—Viuen en la bruticia que cobreix les monedes.—

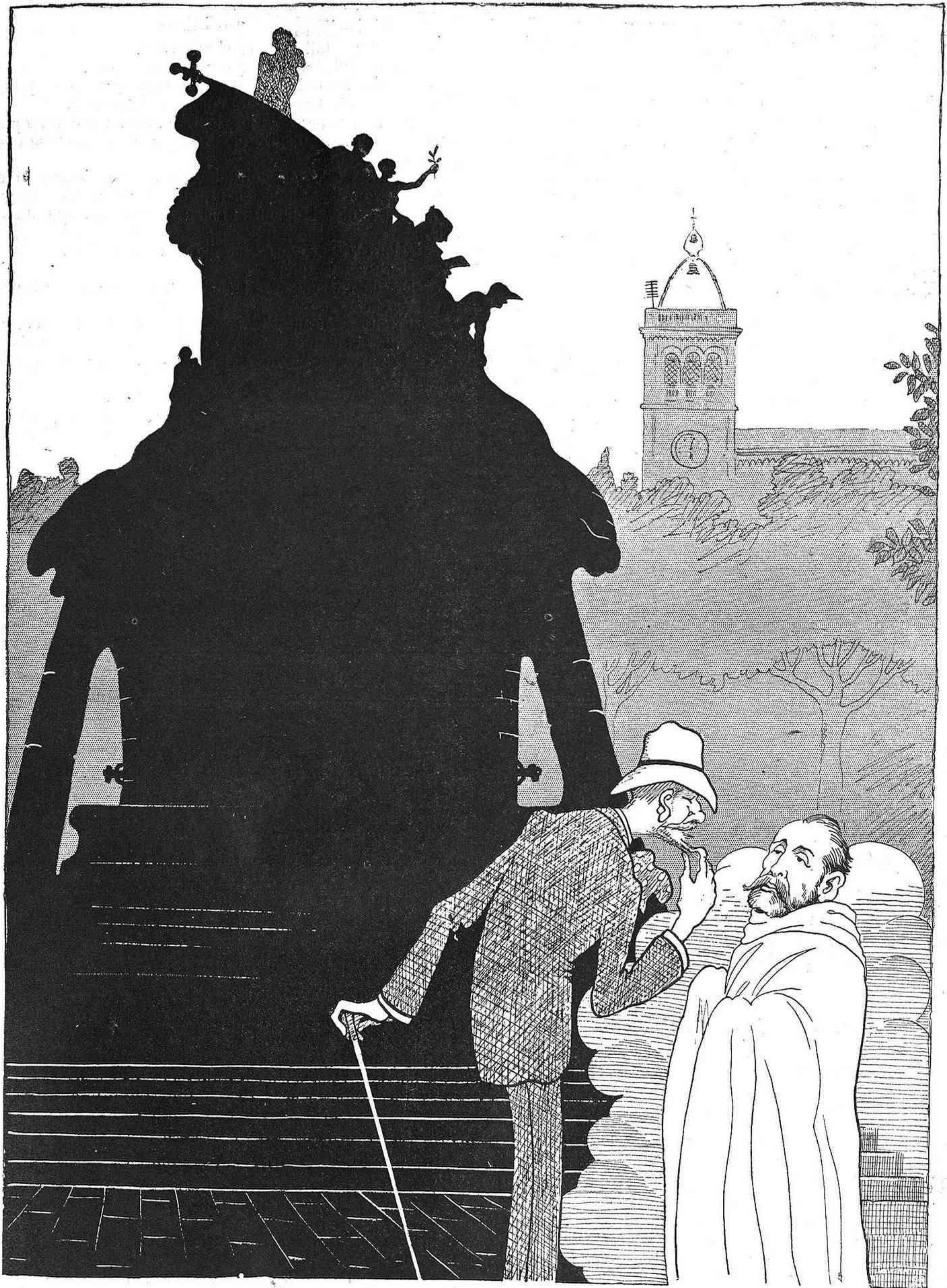
Tres dies ab les seves nits vareig estar rumiant sobre l'assumpt.

¿No es ben trist—me deia jo—que quan d'una mà qualsevolga us penseu rebre deu, o vint, o trenta centims de cambi, resulti que lo que efectivament rebeu son dos o tres mesos de lilit?

Per fi, després de molt meditar, va acudirse'm una idea. ¿Quina? Netejar científicament tantes monedes de coure com pogués arreplegar.

Arri poc o molt—vareig dirme.—Ja que no puc desinfectar totes les que circulen, posaré al menos en bones condicions les que l'atzar coluqui al meu alcans. Al món no hi ha esforços perdut. Y apart del bé positiu que faré ab la meua iniciativa, potser l'exemple serveixi pera que altres l'imitin y, escampantse'l sistema, aviat no's trobi una moneda bruta ni per remei.—

Reunides a corre-cuita tres o quatre pessetes en pessetes de cinc y deu centims, la seva desinfecció sigué joc de po-

AL PEU DEL MONUMENT

EN LLIMONA:— *Ab tota franquesa, ¿l'agrada?*
EN ROBERT:— *Espera't, home! Déixame'l estrenar primer.*

ques taules. Tot consistí en tenirles per breus moments dintre d'una disolució d'acit nítric ben debil. Tretes després les monedes, rentades ab aigua clara y aixutes, varen quedar magnífiques. Més que d'aram, semblaven d'or.

—¡Quin goig fan!—me deia jo, omplintme'n la butxaca y llensantme al carrer, decidit a escamparles desseguida.— ¡Vès ara ab quina senzillès estalvio a l'humanitat un remat de malalties... y potser morts y tot!...

Satisfet de la meva pensada, pujo al primer tranvia que trobo, y, febrós d'impaciencia, m'apessuro a pagar.

El cobrador pren la moneda y, sorprès pel seu brill, li dona quatre o cinc voltes.

—¿No'n té un'altra?—m diu ab aire desconfiat.

—¿Per què?

—Què se jo!... Es tant lluenta!...

Y torna a miràrsela.

Fot. Napoleon

Raimond Casellas

Víctima d'un accident ocorregut l'altre dimecres a prop de Sant Joan de les Abadeses, sobre la via fèrria, ha desaparegut del món dels vius aquet notable escriptor y un dels principals redactors de *La Veu de Catalunya*.

Poc aficionat a exhibirse, el senyor Casellas era, no obstant, conegudíssim pels seus llibres, algun dels quals obtingué un exit sorollós, y, sobre tot, pels seus treballs de crítica y d'història de l'Art, en quin ram era una autoritat per ningú discutida.

Com a escriptor català, L'ESQUELLA té la satisfacció d'haver acullit en ses columnes un dels primers treballs—potser el primer—que publicà el malaguanyat autor d'*Els sots ferestecs*.

Jove encara, capàs de produir obres que, sent d'ell, forsosament haurien sigut belles, fortes y bones, la mort d'en Casellas es una veritable perdua pera les lletres, pera l'Art y pera la nostra terra estimada.

A la seva familia y a la redacció de *La Veu* envia L'ESQUELLA l'expressió del seu condol.

—Vaja, la trobo *massa neta*...

N'hi dono an'altra.

—¡Otra que tall!... Tampoc m'agrada.

—Doncs, fill, totes les que porto són iguals.

—Bueno, bueno!.. —fa l'home quedantse'n una y dirigitse, murmurant no sé què, cap a la plataforma.

—¡Està be!—pensava jo, rient.—Vetaquí que ara aquest infelís, en comptes d'agrair-me'l favor que li faig, encara sospita que l'enganyo.—

Y mentres el cotxe sotraquejant rodava, anava jo donant voltes an aquet pensament, que en el fons me feia gracia, quant te'm veig plantat al meu davant un agent de policia.

—¿Hará V. el favor?—me diu ab molts modos.

—¿El favor de què?

—De enseñarme esas monedas que, según el cobrador, lleva V. encima.—

Ab molta naturalitat n'hi ensenyo unes quantes que, per cert, brillen com mitges unes acabades d'encunyar; l'home les examina, les compta, se les queda... y m'invita a baixar del carruatge.

—Tenga V. la bondad de venir conmigo.

Anem a la delegació. Un senyor que hi ha allí m'interroga; un altre escriu les paraules que aquell li va dictant, y entre les quals me sembla que hi sento *falsificaci6n, infraganti y cuerpo del delito*, y, per ultim, sempre ab molts modos però ab un posat misteriós que m'esglaia, el polisson que m'ha detingut y un altre que se li agrega m'acompanyen a la *Modelo*.

Y aquí estic.

¿Còm acabarà aquest *imbroglio*?

L'advocat defensor m'assegura que, per be que'm vagi, lo menos ne sortiré ab sis mesos de presó, per haverme entregat «á manipulaciones sospechosas con la moneda de bronce».

En cambi el metge amic m'ha promès que, quan hagi complert la condemna, l'Academia d'Higiene'm dedicarà una sessió d'honor y'm regalarà una planxa.

Menos mal!...

Vetaquí que si això de la planxa's confirma, entre aquesta y la que vaig fer al posarme a netejar les monedes, ja seran dues.

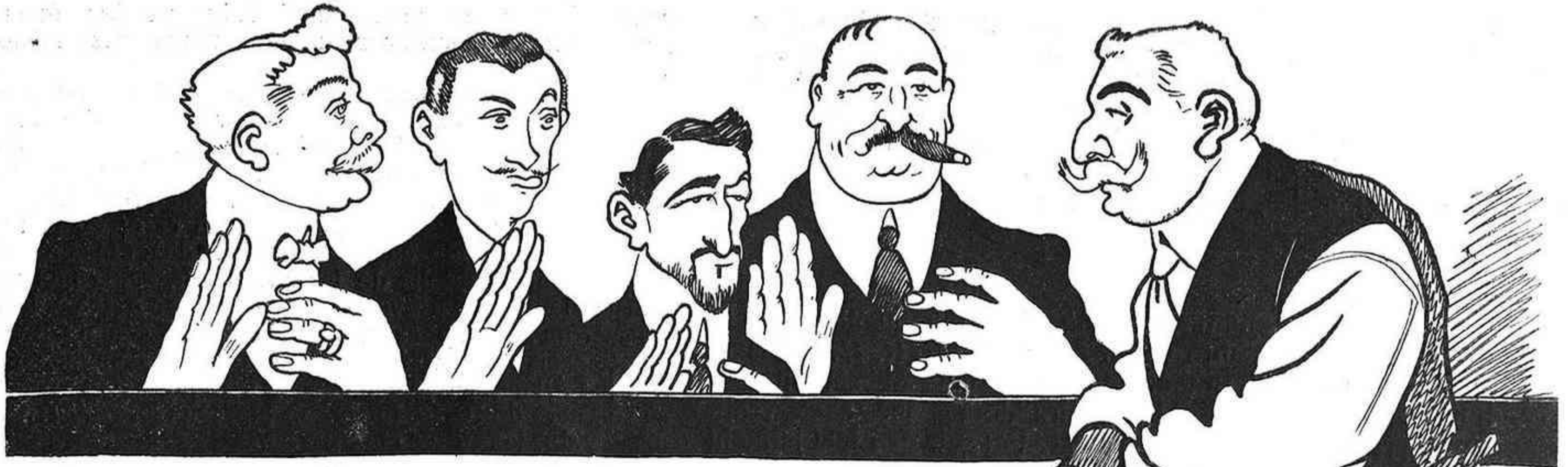
A. MARCH

QUADRET

Venint dels carrers estrets de la ciutat vella, al deixar una recolzada que fa'l carrer del Cardenal Cassañas hi ha un portal estret aont vénen articles de goma «pera *personas de compromiso*». Al costat d'aquet portal hi ha un botiguere que ven targetes postals y llibrets pera la mainada.

La botiga del venedor de postals contrasta ab la del venedor del costat. Aquí sempre hi ha xicots de la broma que riuen y plaguegen, mentres a l'altra són tot cares tristes, de seminaristes carbassejats, de clergues ensopits y d'autors comics de cara tenebrosa.

De tant en tant, aquets concorrents a la llibreria de la mainada volen fer xistos y fer gresca. Però es inutil. Bromes eclesiàstiques innocentes, malicies manses y renecs ofegats (puig el qui més diu anomena *fum, y punyesses, y codonys*), y un sofrir pera distreure's, y un dolor no trobant la distracció... Quan aquest ensopiment arriba al seu grau maxim tenen un bon record pera nosaltres. Ens llegeixen, si cap capellà no'ls veu, ens comenten, si cap majordona no s'escau a la botiga, y disfruten y s'emborratxen d'alegria, y les llàgrimes de goig els cauen cara avall.

Aleshores ens dediquen unes ratlles que tenen certa gracia, de la que'ls hem encomanat nosaltres, y si per atzar hi entreu aleshores a comprar quelcom, ab quina amabilitat veureu que despatxen! ab quin somriure més graciós us donen les gracies pels quinze centims de la postal, que heu tirat damunt del taulell!

Si no fossim nosaltres, que'ls estimulem una mica, com acabarien, gran Deu! ells, aquells seminaristes carbassejats, aquells clergues ensopits, aquells autors comics de cara tenebrosa?

KATUFA

MUNICIPALESCA

Lo anormal es, pera l'home regidor, lo que'ls altres ciutadans tenim per pràctiques corrents. Un regidor no pot pensar ni comportarse com els demés homes. El regidor es fill del sufragi, y esser fill del sufragi vol dir més que esser fill de casa bona. Haver nascut del sufragi representa més y tot que esser fill del mateix Deu...

De comportarse els regidors com tu y com jo, ciutadà que llegeixes, si pensessin ab el cap y ajustessin els seus actes a lo que l'enteniment els dicta, ¿com foren possibles fenomens com el que suposa el fet de que en Lluhi, sortit pel districte octau, anés a parlar als electors de Sans, mentres en Marial, regidor pel districte setè, se'n va a despotricar en ple domini d'en Lluhi?

Misteri, amics, misteri... Un misteri insondable com tot lo que, d'aprop o de lluny, té que veure ab la Casa Gran.

Un elector dels que no perden mai la confiança tractava d'explicarme aquesta contradansa de conferenciants dient-me que, pera parlar al poble, necessiten els nostres concejals barriades en les que no'ls conequin.

Qui ho sab?

**

Perquè, fet y fet, no deixa d'esser quelcom extraordinari lo que actualment està passant.

En Marial ha donat en un Centre nacionalista de Gracia la conferencia que havia anunciat pera Sans. Y en Marial, que havia dit que parlaria d'*Actualitat municipal*, va dirigir el seus discurs a defensar el *Projecte de llimpiesa*, tot malparlant, de passada, dels qui l'ataquen o el censuren.

En Marial es un home de sort. Perquè sort, y gens petita, significa poder anar a un *Centre Nacionalista* y dir, com va ferho, que l'administració municipal barcelonina es poc menos que un pom de flors, y que es llàstima que'ls homes que entren a l'Ajuntament tinguin de deixarhi tros-

EN ROIG Y BERGADÀ Y ELS ALTRES

—Senyors, jo me'n rentol es mans.
—Doncs, nosaltres, tot lo contrari.
¡Ara més que mai!

sos de la propia pell a causa de les murmuracions filles de la falta d'estudi y coneixements.

Pel senyor Marial l'Ajuntament se perd de bo, y els que no creiem en les virtuts municipalesques de la majoria som una colla de papanates que'ns queixem perquè no tenim res que fer. El *Projecte de llimpiesa*, aquet *Projecte* que consisteix en *regalar* a un particular la font de riquesa que les escorrialles de la ciutat suposen, afeginthi encara unes milionades en comptes de ferli pagar una quantitat, es, pel senyor Marial, el *summum* de la perfecció...

Si els comptats socis de l'A. G. de U. F. N. R. que van sentir al senyor Marial havien llegit els articles d'en Pere Corominas esmicolant el *Projecte*, són de preveure els comentaris que'l verb d'en Marial els inspiraria.

Seguint la seva conducta incomprendible, no ha tingut *El Poble Català* ni mitja paraula pera la conferencia d'en Marial, ab tot y anar dedicada a la defensa del *Projecte* y haver estat en un Centre del partit.

En Marial va passar en silenci els articles d'en Coromi-

nas, al qui va confondre en els atacs despectius llensats contra'ls demés diaris que s'han ocupat d'aquest assumpte...

Y si be es cert que'l *Poble* calla davant dels atreviments d'en Marial, no ho es menos que *La Publicidad*, que tan animosa combatia abans el *Projecte de recullida*, sembla ara ferli el joc...

Misteri, amics, encara més misteri...

* * *

Si calla pera en Marial, parla *El Poble* quan se tracta d'en Lluhi, que dissabte va fer el gasto al F. R. C. de Sans.

Al senyor Lluhi, orador de la mena dels apocaliptics, se li ha despertat tot de sobte una ira de les més santes contra'ls lerrouxistes de l'Ajuntament. Pel senyor Lluhi ja no hi ha avui obres de govern ni col·laboracions que hi valguin.

Aixís fou la seva peroració un clam de protesta, un llamp assolador que engegà barrejat ab la municipalisació de serveis, els consums, la cultura, l'humanitat, en Marshall, l'Estat, l'Anglaterra, la missió dels Municipis y les cases pera obrers.

Masses coses pera un home sol. Emperò pot, aquesta vegada, dispensarse al senyor Lluhi, tenint en compte el seu enfado...

En Lluhi, al revés d'en Marial, que va anar al F. C. R. a tafanejar, va fer nos sabedors de que són els homes del lerrouxisme *plantes mortes que tenen les fulles enlaire*, descobriment que es d'agrair.

Això no vol dir que opini el senyor Lluhi que la cosa no té remei. No s'alarmin. Sí que, pera intentar quelcom de positiu, fan falta *republicans y demòcrates que tinguin arrels en la terra catalana*. Més arrels que'l lerrouxisme, cosa aquesta un xic difícil si's té en compte com van les coses.

Per la nostra part no's perdrà, senyor Lluhi. Y, en prova del nostre apoi, prometem caminar desde ara *ab el fullam a tots els vents*...

* * *

El senyor Lluhi fou calurosament felicitat per l'auditori, que s'enterní ab els giros catalanescs de l'excels regidor per Gracia.

No logrà tant el senyor Marial, que no més agradà an en Barbosa...

JUST

□ ————— □

¿Decadencia?

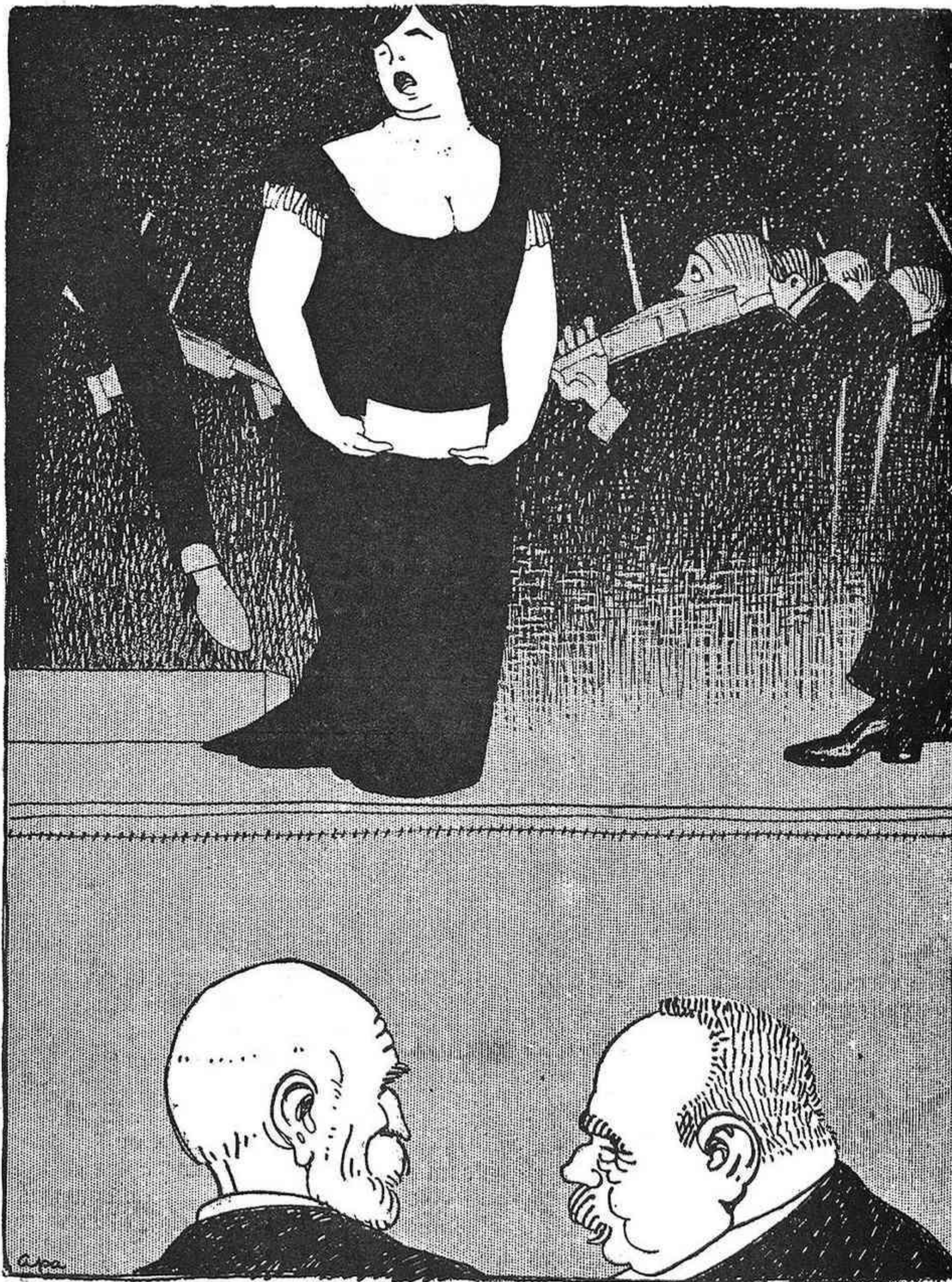
Si volguessim esser una mica exagerats, y això boi no es pecat, doncs estem en unes altures en que tot se treu de caixa, diriem que la maleta artistic-literaria de Barcelona, d'alguns anys an aquesta part, té molta semblansa ab la cèlebre bossa del Samarró, que tota la seva fama consistia en que hi havien estat diners; fent, com es natural, alguna honrosa ex-

cepció. Y no es per manca de bolados que hem fet salat, sinó perquè entre la nostra carn de geni abunda més la llonza que'l filet.

Els que tingueu memoria, voluntat, y dèu o vint anys de massa, passeu revista a tot lo que en el rengló dels artistes, literats y demés aprenents d'immortal ha ocorregut, desde que l'Ixart, el nostre malhaurat Ixart, va inocularnos l'esperit europeu pera treure'ns la sòn de les aures, y veureu quin bullit.

¿Que si'ns varem despertar? Ja ho crec; en pintura, el que no usava el blau de cuina en imitació dels tons que'l Greco havia donat als mantells de les seves Verges, era un cevallot; en poesia el que no parlava d'arbres grisos, o tenia la desgracia d'esser un xiquet panxut, ja'l podieu descomptar; y en tots els demés rams de l'intellectualitat, la primera condició era coneixer en Paul Adam, en Mærterlinck, l'Ibsen, alguna estrella de les «Tabernes» de París, fumar ab pipa, deixarse'ls cabells a la romana y dur les calses curtes.

Allò fou pitjor que l'invasió dels barbres: els que no posseien

CONCERT GAY

—Y al estiu no'n dona, de concerts, aquesta bona senyora?
 —Per què ho pregunta?
 —Perquè si ara, a entrada d'hivern, mostra aquestes facultats, no sé perquè'm sembla que quan fassi calor encara m'agradarà més...

el do dels iniciats foren passats per la Boria de la seva crítica, y aquí no va quedar *ltere con cabeza*.

Aquell huracà de civilització ens deia, per boca d'una colla que ara fan pensar en «La derrota dels pedants», d'en Moratín, que tot lo nostre que's conservava sense passar pel foc purificador d'aquell modernisme esbojarrat, eren neules y pa sucat ab oli.

Y ja ho veieu: després d'una pila d'anys de tenir febre europea, estem, si fa o no fa, com abans de que l'Ixart, el nostre mal-haurat Ixart, hagués trucat a la porta de la cultura catalana. Quelcom s'ha aprofitat, en termes generals; mes no en proporció, ni molt menys, de l'espècie d'extranyeses y excentricitats que, al davant de la gent sèria ens han posat en ridícul. Ara, mercès al moviment d'uropeïzació iniciat, y a que molts, per ell, pretenien canviar fins el caracter especial de la nostra rassa, gracies sobre tot als devants de mossén Pera, d'*El Diluvio*, coneixem desde'ls dos Bacons fins a l'últim betes-y-fils del nord d'Europa, y als avis dels iniciadors de l'antiga civilització india.

Mes, a pesar de tantes coneixenses, nosaltres som nosaltres, com diria en Maura, es dir, que continuem tenint mal genit, bevent a galet, representant drames d'en Pitarra, comedies d'en Baró y *Toreros d'hivern*.

Desitjariem que no s'enfadés ningú. Mes parlant entre nosaltres, y encara que ho sentin alguns ateneïstes, ja's pot dir. Hem sofert el vertic de la grandesa: a Deu gracies, y als que han continuat la seva tasca tranquilament, quotidianament, no despreciant res, però menjant y paint sense voler fer *fart de llop*, comensem a estar centrats pera produir quelcom positiu. Y ¡miru lo que són les coses!, d'aquesta reflexió pera comensar a fer alguna cosa molts ne diuen *decadencia*.

Diguem ab el poeta:

*En este mundo traidor
nada hay verdad ni mentira...*

XIMUS

DEL BORN AL PLATA

□ □ IMPRESSIONS DE VIATGE □ □

XXIX

La parada

Aquets argentins, amables y correctes; les fornades de forasters que arriben a fer fortuna; els que ja l'han feta; els que no poden ferla; tot aquet conglomerat de rasses y de procedencies que formen aquet poble típic, són gent senzilla y gent modesta fins al jorn que tenen un carrec. Desde'l moment que són junta, que són govern, que tenen missió, ab excepcions ben comptades, ja s'ha acabat la democracia.

Aquet poble, que desde lluny té fama de ser demòcrata, creiem que no ho es, o que ho es per forsa. No sé si fa be o no fa be, però ens sembla que no ho es, y tractarem de demostrarho. Enlloc d'Espanya (país aristocratic segons se creuen desde aquí) es tan difícil de ser soci d'un dels cercles dels escullits; enlloc el public dels teatres està tan dividit per classes; ni enlloc se reben les embaixades d'un modo més *oficial*. Aquí el que arriba vol fer diners, y quan ne té vol figurar, y quan es *junta*, adeu, records de lo que havia estat d'arribada. Aquí el socialisme no fa camí, perquè l'home més exaltat y d'idees més ben arrelades, aixís que pot tenir el seu *terreno*, s'arrela an el seu *solar* y no's recorda de les prèdiques; aquí no hi ha condecoracions, però enlloc havem vist tants llassets, ni distintius, ni medalletes, y el que du un d'aquets emblemes s'esterrufa com un gall d'indi; y l'esterrufat no es demòcrata; aquí, el qui porta una senyal, sia oficial, sia distintiva, se veu obligat a estar seriós, a parlar en veu baixa y poc a poc, a pesar els mots y les accions, a anar de

negre tot el sant dia, a tenir lo que'n diuen *parada*, que ve a ser la *posa* civil.

Potser això sia dignitat, o conciencia cívica del seu carrec; no ho negarem, però no es democratic. Havem vist homes de negocis que encara no tenen gerencia pera arribarhi a parlar se necessita fer més qu'a que pera veure'l tsar de totes les Russies; an els bancs y cases de comers encasten al mitg de la porta un *sea breve* tan insultant, que abans de parlar un ne perd les ganes; coneixem caixers de botigues que perquè tenen el carrec de guardar un pilot de *pesos* se'ls ha estroncat el riure pera sempre; hi ha redactor de periodic que perquè li han donat la pena d'estar al *frente* d'una secció sembla que'l món giri pera ell, y que si no escrivís, adeu, planeta! L'home natural aquí es bo, es generós, es intel·ligent, però fiqueuli una missió al cos, y enquiutlo a dintre un smoking: se us torna com un notari a qui li expliquessiu el testament. La *parada* els asseca la cara, l'humor y la naturalitat. El carrec els malmeta la vida.

Aquets homes, naturalment, ne necessiten d'altres com ells pera dignificarse mutuament. Si un *posa* y l'altre no'n fa cas ha perdut el temps y la *parada*, aixís es que pera no perdreho han format institució, y a mida que l'Argentina es més rica, pera que hi hagi de tot, n'hi ha més.

Ha arribat al punt que hi ha societats que sembla que s'hagin format tan solsament pera tenir junta y poder ser de la junta; que tenen govern pera ser diputats y que són federals pera ferne d'altres, y el foraster que no sab que'l que aquí no *posa* no menja, si no va de frac no es prou ben rebut; si no té smoking, es sospitós, y si no du una bona levita d'aquelles solemniales, espaïoses, llargues, solapades, de les que un hi ve balder a dintre, tant se valdrà que se'n torni, si no vol ser desairat en els actes oficials de cerimonies democràtiques.

Ser «acte oficial»; aquesta es: rebre presidents, rebre infants, ferse, en classe d'home modest, ab totes les aristocracies; ser representació vivent de la forsa de la fortuna davant de la forsa de la sang, es la *parada* suprema dels tocats d'aquesta malura; dir: «jo, del poble, nét d'immigrant, per medi del meu valer he arribat a tenir més roba, y més planxada, y més ampla que tu, que ets de mena noble; jo, nascut de casa humil, ne soc tant, d'humil, que't planto cara; soc tan del poble, que ja no'n soc; he sigut tan socialista que, ja que ha arribat la meva, m'ho faig valer perquè hi tinc dret; vaig haver de fer tant de temps de pobre, que, ja que no'n soc, vull que's vegi; tinc l'orgull de la senzillesa, es dir, d'haver sigut senzill, però el que'n sia que no s'apropi».

Y es hermós veure'ls, quan van junts a rebre algú oficialment, quan l'oficialisat paga el tret. Llustrats, planxats, quasi tots calvos, se'ls veu passar en les carreteles com regidors de Barcelona quan van a inaugurar un mercat o a posar una primera pedra. No n'hi ha cap que porti uniforme, ni plomes, ni condecoracions. La condecoració són ells. Es el seu seure, la serietat, l'inflament de satisfacció, la mà que penja al costat del cotxe y la que s'amaga a l'ermilla, la dignitat del patrici que se'n va solemnialement a salvar la seva terra. Aquells homes, en aquell moment, no pregunteu de què fan: són la *parada* dels pobles nous. Aixís com en els pobles vells porten els galons a la roba, en els moderns els duen a la pell, y la pell es de més durada. Es la vanitat que vindrà quan les nacions sien civils: la vanitat de roba negra, ab lluentor per dintre; la vanitat, que demostra que l'home sempre serà igual y no més canviarà de ploma.

Això es la *parada*, cavallers. Lo que aquí'n diuen *parada*, que es una de les tantes variants de la beneiteria humana, que la mare Naturalesa regala als homes de tot arreu, desde'l que du anelles al nas al que porta frac a l'inglesa, perquè'l món sia més divertit y hi poguem passar mellor l'estona.

El *porteño*, l'argentí madur, del que hem parlat en l'altra

fulla, ha inventat el nom y també somriu. Somriu d'aqueixa nova vanitat, dels posats de criatura que l'han vestida de les festes, de la nova pretensió, y, sobre tot, de tanta ignocència. Perquè'l *parador*, el de *parada*, no es home dolent, ni fa mal, ni mossega les persones. Es l'antic obrer, o l'antic botiguer, que els pesos li han pujat al cap; l'aristocràcia del demòcrata; la vanitat de les classes noves. No sols no fan mal sinó que fan bé; per *parada* regalen museus, universitats, escoles, y quan fan de junta hi posen els quartos. Per *parada* fan marxar el comerç, y per *parada* van al teatre y no escolten prou, però en cambi paguen. Y l'home que paga y que no's plany, deixeu-lo *parar* tant com vulgui, que la nació no hi perd gran cosa.

SANTIAGO RUSIÑOL

(Seguirà.)

AVÍS

L'ESQUELLA DE LA TORRATXA té'l gust d'anunciar als seus amables favoreixedors que desde'l número proxí comensarà a REGALAR quatre planes suplementaries destinades a l'inscripció de l'original que falta pera donar per acabades les pintoresques impressions del viatge d'en Rusiñol «Del Born al Plata».

Gracies a la gangueta del «Suplement», que anirà inclòs en el número, sense augment de preu, els nostres llegidors podran posseir dintre poques setmanes, ben complertes, les primícies de la darrera obra del nostre gran artista y eminent autor dramàtic.

UNA VISITA AL METGE

Heus'aquí lo que diu un document trobat al peu de la «mona» dedicada al inoblidable doctor Robert, y qual reproducció devem a l'amable gentilesa del municipal que vigila les valles del monument proxí a inaugurar-se:

«Plorat Mestre: Deixeu que uneixi la meua veu humil al chor d'alabances que diumenge que ve endolsirà la gloria vostra. Però al mateix temps permeteume que, en qualitat de colega, vos cridi l'atenció sobres l'estat patològic actual de la ciutat que tant aimàreu.

«Diumenge, ben segur, vindran a fervos acatament, davant del vostre bust, representacions de totes o de la major part de les entitats directivas del nostre poble.

«Doncs, be, inoblidable y mai prou plorat Mestre, fixeu-voshi en l'aspecte físic y en el caient fisiologic dels representants que passaran a ran de socolada. Vos, que en vida tingueru aquell excelent ull clínic que us va fer cèlebre, vos, que rares vegades equivocaveu el diagnostic, féulos ensenyar la llengua, prenèulos el pols a tots els que formin en la comitiva, y veureu si n'estan de malalts, pobres. Vindran, primer que tothom, els vostres, els «lligaires», y, per poc que algun d'ells tussi, coneixereu que pateixen una bronquitis de les més agudes. Darrera d'aquets deuran venir els del P. U. F., y allà observareu una aфония molt greu que pot degenerar en tisis laríngea. Seguiran, probablement, els del «Tot o res», venerables ciutadans que, ab tot y anar dirigits per un sabi professional dels nostres, sofreixen meningitis crònica (si fos fulminant diriem: l'assot de les criatures de bolquers). Passaran representacions de l'Ateneu (paràlisis progressiva), del Teatre regional (miocarditis 3.er grau), del Ajuntament (tuberculosis pulmonar, vulgo: «mal de la caixa»), del Comitè de Defensa (estovament cerebral), de les Associacions Medi-

ques y Higieniques (traumatisme infecció), y fins de la lliga del Bon Mot (endemaglotitis, tan arrelat, que aviat no li quedarà llengua pera renegar dels que reneguen).

«Y vindran fabricants y vindran obrers, y podreu evidenciar que la qüestió social està ara més «mala» que mai, tant mala que no tindrem més remei que desauçar-la si, confiant més en la Naturalesa que'n els metges, no s'opera aviat un cambi radical en les apendicitis y les gastroenteritis dels que van massa farts, en armonia ab les anèmies y congestions dels que no mengen o no poden pair això del menjar poc. Y vindran, potser, lerrouxistes. Aquets, si venen, vindran pera saludar al metge, no al politic, y no us deuran ensenyar la llengua perquè ara tenen al Toribio fora, però en els ulls, sobre tot en els ulls del llombrigo, podreu coneixer la gravetat de la seva dolencia: un càncer que necessitarà un «1212» pera «anar per bé».

«Ja veieu si'n vindran, de desnonats, al peu del vostre marbre.

«Qui no vindrà, segurament, es el poble, aquell bon poble que tant va estimarvos y admirarvos en silenci com a patriota y com a home de ciencia.

Però, no ho estranyeu; no es desagraiment ni indiferencia...

«Es que avui, dels barcelonins, el que no s'ha mort del tifus, o's troba atacat de febre tifòidea, o té algun parent al llit víctima del bacilo d'Eberth.

«Una sòn ben eterna y ben tranquila vos desitja vostre amic y deixeble

DOCTOR TRANQUIL

P. D. Visca Catalunya! (Ne fem tant poc gasto, ara, d'aquet crit, que ja no me'n recordava.) «Vale.»

Per la copia,

XARAU

Sonata destrempada

Ep, noi! Que no has sentit picar?... Un gin y recado d'escriure. Veiam si aquet cop l'endevino. Tinc ganas d'escriure, avui. Y ab l'ajuda de Deu parlaré de la necessitat que hi ha de que'ls que embruten paper pera que'ls altres llegeixin sàpiguen, al menos, de Gramàtica. Sí, Gramàtica, Gramàtica... T'extranya?... No veig perquè... Encara que, ben mirat, no deixa d'esser natural. A tu, humil cambrer de cafè, de què t'ha de venir l'entendre de coses d'aquest ordre? Fet y fet, ab que sàpigues comptar el gasto d'una taula ne tens ben be prou... Que'm posi jo el davantal y't dongui a tu la ploma? Y ara!...

Doncs, sí: vull parlar de Gramàtica encara que l'entretenirme ab tu sobre regles gramaticals siga lo mateix que si an en Casas Carbó li parlessin de la Pagesa y an en Pompeu Fabra de Cà'n Cambó. Un y altre estimen la llengua catalana pera enriqueirla y dignificar-la, no pas pera envilir-la al contacte de franceses de baixa mà, qual menjar espiritual està en la secció de *faits-divers* de la premsa parisenca.

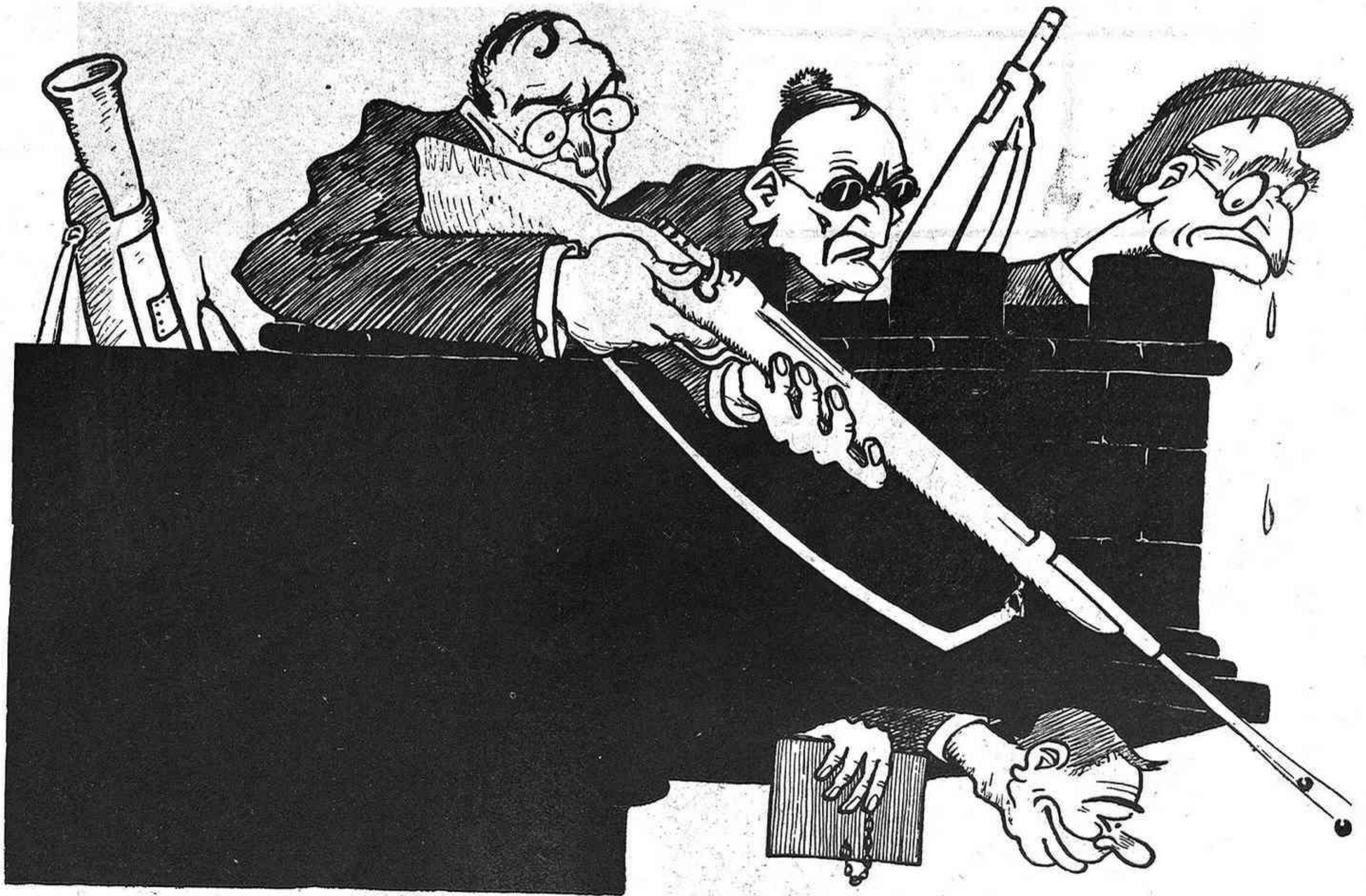
Vull ocupar-me de Gramàtica... Ja sé que quan s'escriu pera salta-taulells y sarauistes de *Paloma* y *Bohemia* no precisa el coneixement exacte d'aquestes regles importantíssimes. En sabent anomenar an en Talleyrand, en Flaubert y en Baudelaire, cuidant de barrejarlos ab els noms de la *Requena* y la *Cotxereta*, n'hi ha prou pera que'ls tontos te tinguin per sabi y els llussos te fassin acatament. Feste humorista, Blanc; feste humorista, que encara hi ets a temps. Tu no sabs la joia immensa que experimenta l'escriptor al consi-

COSES D'ELLES

—Encara no t'han dut el vestit d'hivern?... Doncs, mira que avui fa bastanta fresca...
—Això rai; me posaré una capa més de polvos.

INAUGURANT LES FORTIFICACIONS

—Ànimo, nois!... Ja n'hem tombat un!

derar que'l senyor Casasa toparà, potser quan menys s'ho pensi, ab una paperina de cigrons que portarà en lletres de motllo tot això que ara t'explico... Com a bon deixeble dels escolapis sab el senyor Casasa que la paraula grega *gramma* significa estudi de les lletres. Que aquesta ciencia es indispensable pera escriure mitjanament, si el que escriu no vol fer un pa com unes hosties...

No, Blanc... El senyor Casasa no es tan burro. Y creu que, posat a triar entre una *sonata* de les meves y una *crònica* d'en Fouquières, sab aont té de decantarse. Digali que vagi al teatre a veure un drama d'en Vilaregut. Ja veuras lo que't contesta!

El senyor Casasa sab, també, que de l'estudi de la veu se'n diu *Fonètica*. Y entenent en *Fonètica*, se guardarà prou d'atrevirse a dir que l'*amor* y la *mort* sonen igual en català. Tampoc ho diria en Guanyabéns, que considera un crim imperdonable fer consonar la *o* oberta ab una altra de tancada.

Ja ho sabia que no m'entendries. Però'l senyor Casasa, sí. El senyor Casasa sab perfectament què es *Ortologia*, què es *Accentuació*, què es *Ortografia*, y, sobre tot, què vol dir *Sintaxis*... Figura't, ab això, que dirà'l senyor Casasa si llegeix un dia algun dels articles encigronats de que't parlava y en els quals hi manca tot... M'hi jugo un peix que no passa de les tres ratlles. Potser, si estés d'humor, se posaria a fer de mestre y s'entretindria a corretgir les errades, els disbarats y les bestieses... Al cap de mitja hora a Sant Boy, vaja!

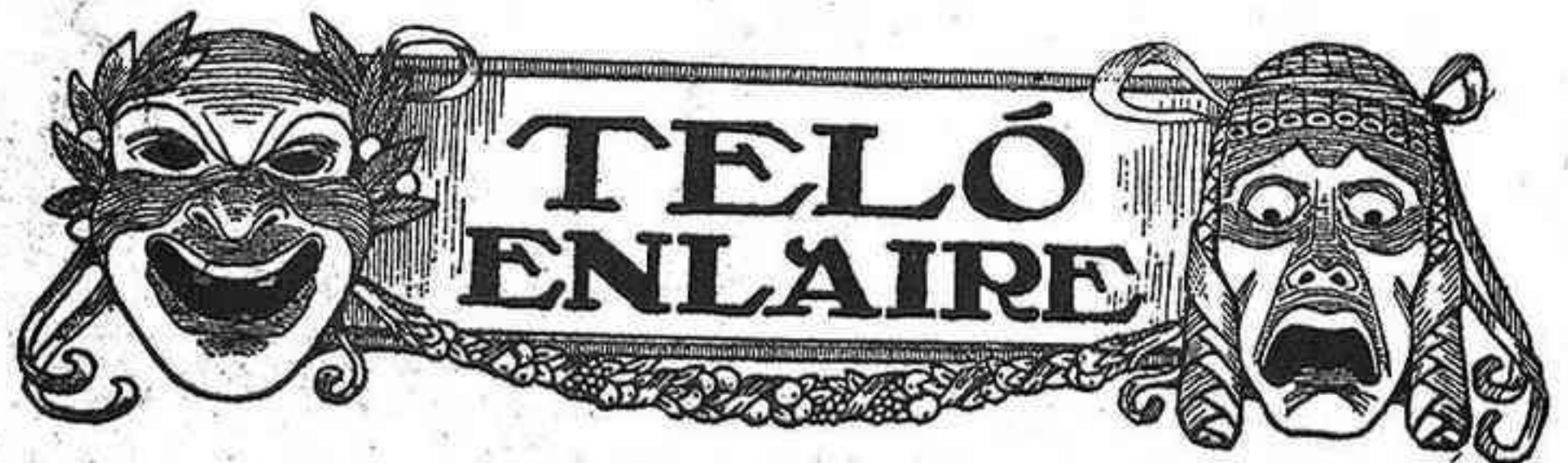
Ja veus si hi ha motius o no pera que un home se sublevi y digui que la majoria d'*intelectuals* no són, en el fons, més que un aplec de bons minyons que tenen sort de que a França hi ha noms pera retreure, y de que, coneixentlos la flaca,

els fassi el sastre ben amples les butxaques pera que, com feien sis o set anys enrera els catalanistes de *La Tralla*, se'ls vegi la capsalera dels periodics.

No vull res més... Per testa una mena de caixó de panes, vuid, que vaig omplint de referencies, y visca l'anèdota! Si hem d'inventar paraules com aquella que no fa gaires dies vaig tornar a veure escrita en un periodoc català... Mira que dir *apetit*... Com se'n riurà'l senyor Casasa!

En fi, deixemho correr. per avui. Perdona la llauna, Blanc, y pensa que altres se les empassen més grosses. Porta'm un panet salat... y apunta'n trenta.

Boy

PRINCIPAL.—S'ha estrenat *La grossa*. Males veus diuen que l'autor es don Teodor Baró. Realment, el dialog carrincló y el desenrotllo *demodé* d'aquesta insubstantial comedia són dignes de l'autor de *L'hort d'en Churrumecu*.

—Els actors, ensopidets; y ab motiu. No obstant, en Capdevila va aguantar el pabelló, fent riure fins al mateix autor de *La grossa*, que ja es tot lo que's pot dir.

—Demà passat, diumenge, la funció de la nit tindrà caracter d'extraordinaria. Anirà dedicada a totes les associacions adherides al homenatge an en Robert, representantse la celebrada

tragedia d'en Guimerà *Andrònica* y el popular episodi dramàtic *Jordi Erin*.

—En l'actualitat hi ha al forn les següents obres, quals ensaigs avensen ràpidament: *Matí de festa*, diàleg d'en Avel·l Artís y Balaguer; *Bibiana*, comedia en dos actes d'en Pin y Soler; *Miqueta y sa mare*, comedia en tres actes d'en Salvador Vilaregut y *La cambrera*, arreglo del senyor Franqueza.

—Ah, me'n descuidava... Ahir nit va reproduir-se *La taca de cafè*. Que consti.

ROMEA.—Dilluns tingué lloc l'estrena d'una obreta d'en Manel Folc. Es un diàleg desnarit que's titula *Extrems que's toquen*, engiponat únicament pera fer casar un carboner analfabet ab una planxadora rossa, y fresca, y guapa, y aixerida, que d'una hora lluny se veu que no hauria de ser pera ell. Com se comprèn, d'acció, quasi gens; y de gracia en el diàleg, la precisa pera no ensopir.

L'interpretació, ni foc ni fum.

Això sí, d'aplaudiments *sincers* no'n vulguin més. Fins hi va haver algun que altre *¡cable!* y no's va demanar l'orella no sé perquè.

—Aquesta nit, aconxeixement. Estrena de la comedia dramàtica en tres actes *La noia maca*. Donat l'interès que desperten les obres del genial Ignasi Iglesias, no serà extrany que'l *Romea's* vegi aquesta nit ple com mitja dotzena d'ous. Diem mitja dotzena pera donar més idea de ple.

Y si a la gentada s'hi afegeix un bon exit, com esperem, *miel sobre hojuelas*.

TÍVOLI.—Pera avui està anunciada la primera de *La aventura del wagon-lit*, opereta en un acte, molt alegre y molt bonica, segons diuen.

NOVEDADES.—Res de nou. Segueix representantse ab exit *La princesa de los Balkanes*, y els *vermouts* van donant bones entrades. En preparació hi ha *El conde de Luxemburgo* y *Gipsy*, operetes en tres actes que venen trompetejades per la fama mundial.

ELDORADO.—*Herida de muerte*, dels Quintero, es una joquina agradable, un divertit bibelot pera afegir a les moltes obretes boniques que consten en el seu repertori. L'acció es insignificant, però l'assumpte no pot ser més simpatic, ni el llenguatge més enginyós. Fa somriure sovint y en el fons hi respira una nota sentimental de bona mena.

Hi ajudà molt, naturalment, l'excelent interpretació de la Suárez.

—La darrera estrena ha tingut lloc el dimars ab la comedia *¡Labora!* El public no va entrar en l'obra, per ser d'una tesis bastant convencional y per defectes del desenrotlló en l'acció, no sempre en consonancia ab les exigencies de la moderna *teatristica*. No es cosa d'imputarho a negligencies de l'execució, doncs els actors hi posaren voluntat y inteligencia, distingintshi les parts dels protagonistes.

NUEVO.—Dimars s'estrenà, per fi, després de l'aplassament de alguns dies, la famosa (ja famosa, eh?) sarsuela de gran sicalipsis *La diosa del placer*.

Nosaltres encara no podem dirne res, per haver coincidit ab una altra estrena que, interessantnos igualment, ja que no sentim preferencies per cap teatre, ens venia més a mà. De modo que, per avui, sols podem dir y assegurar y perjurar per boca de l'amic Bergés que la *Diosa* ha sigut presentada com se mereix una *diosa*: ab un decorat celestial, un vestuari *divino*, unes dones que semblen serafins, una llum de gloria y un moviment y una alegria y uns balls, dirigits per la Pauleta, que'ls angels hi babejarien de gust.

En fi, a la setmana pròxima *me remito*, que deia el cego.

L. L. L.

ESQUELLOTS

Definitivament, el vinent diumenge s'inaugurarà el monument elevat al Doctor Robert a la plassa de l'Universitat de Barcelona.

L'acte, demorat una y altra volta per causes que no es del cas explicar, promet ser, més que una solemnitat oficial, una festa verament catalana, doncs de la conjunció d'elements que en la gran plassa han de reunir-se no'n deuen sortir altra cosa que un esclat de fraternitat y una manifestació d'amor a la nostra terra, tan ben representada per la gloriosa figura de l'insigne Doctor.

Recordi's que la primera pedra del monument que'l diumenge ha d'inaugurar-se va ser colocada el dia 31 de Janer del 1904...

El rapid balans d'aquets sis o set anys diu més que cent eloqüentíssims discursos.

Si en les llistons del passat no hi trobessim la guia del pervenir, ¿aont, doncs, aniríem a buscarla?

Entre'ls objectes trobats al mitg del carrer y depositats a la majordomia de cà la Ciutat hi ha, segons llegeixo, «un *Kempis* con una fotografia entre sus hojas» y «una caja de pastillas de jabón».

Per lo que toca al devocionari, si la fotografia es el retrato d'alguna franceseta, segur que l'ha perdut en Viura.

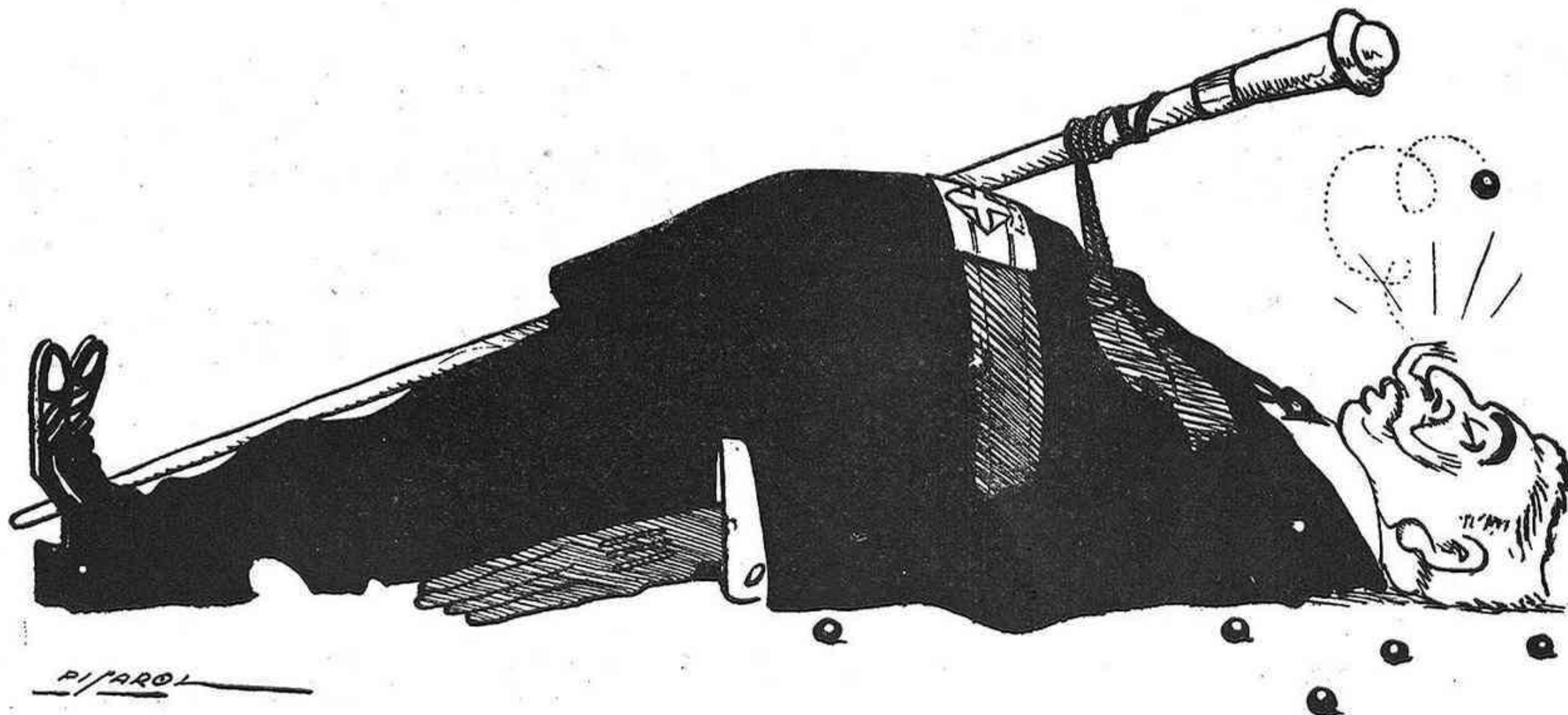
La capsa de savó també'm penso de qui serà:

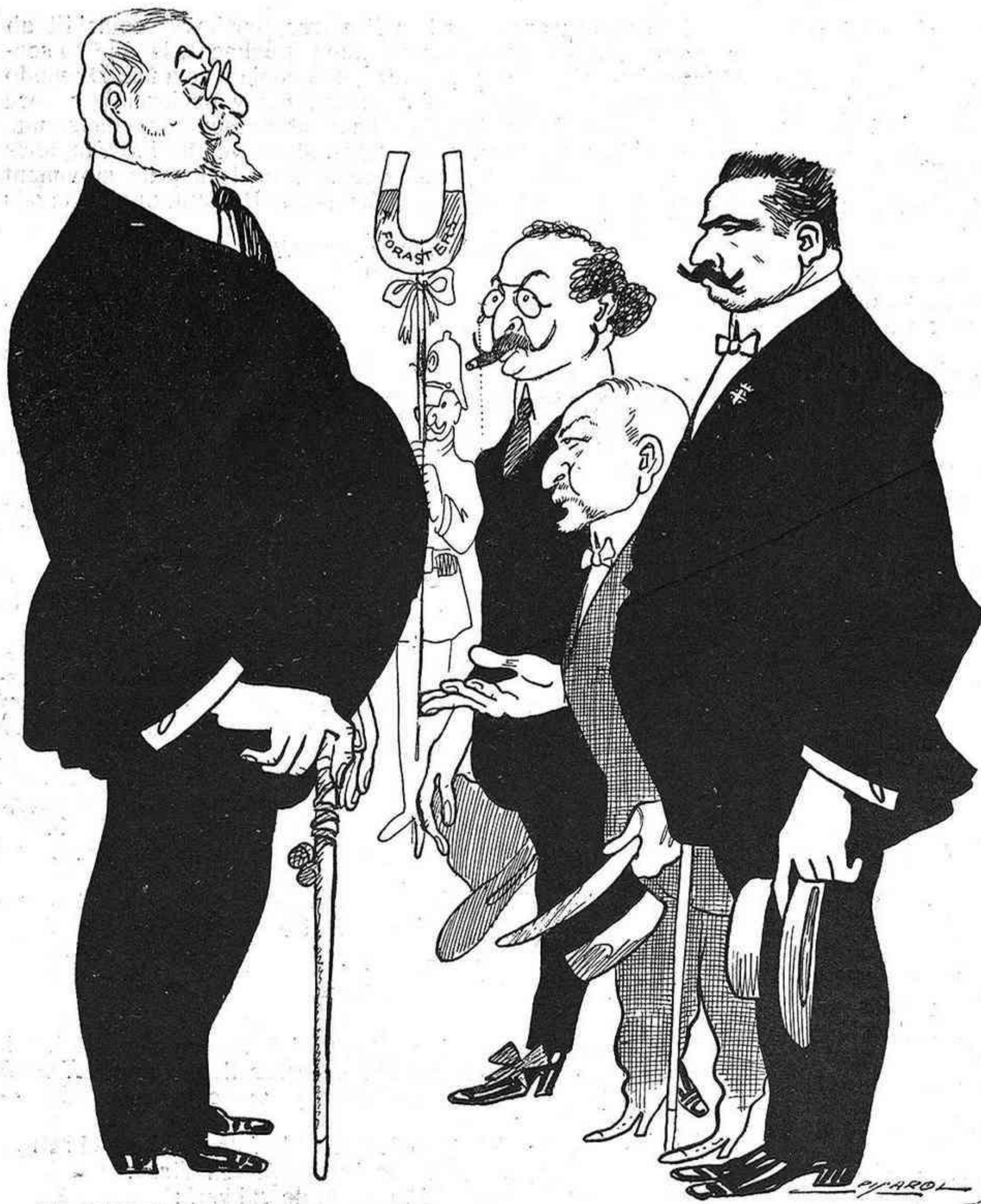
D'en Marial, que ara'n necessita molt.

Pera rentarse les mans y pera ensabonar als lerroxistes.

En una conferencia que ha donat a Oviedo, el sabi Unamuno ha reprobat enèrgicament el desitg d'europaisarse que manifesten avui certs espanyols.

AL GOVERN CIVIL

—En nom de l'Atracció de Forasters, protestem de que Sa Excelencia no hagi permès l'anunciada vinguda dels de Sabadell.

Ab motiu de l'aparició d'un volum de traduccions que, ab el títol de *Trasplantades*, ha publicat l'exquisit poeta Emili Guanyabéns, y pera agrairli el verdader servei que ha prestat a les lletres catalanes, entre distints elements y circols intellectuals de Barcelona ha pres cos l'idea de tributarli un homenatge de viva simpatia y agraiment.

Inutil dir que'ns adherim de cor al pensament, y que per endavant felicitem al excelent poeta y estimat col·laborador nostre.

Ah! ¿Veuen?...

S'ha confirmat que la malaltia misteriosa apareguda ultimament a Portugal no es, com deien alguns calumniadors, la peste bubònica.

Ja'ns extranyava a nosaltres que un govern, constituït com qui diu fa quatre dies, tolerés semblants abusos.

Disputant *El Progreso* y *El Diluvio* sobre assumptes de Consums, dels quals tant l'un com l'altre diari semblen estarne molt enterats, publica el primer uns datos que'ns han cridat vivament l'atenció.

Segons el diari del *caudillo*, la recaudació obtinguda en aquet ram pel nostre Municipi durant el mes d'Octubre va ser:

Any 1908: 1.431.660'57 pessetes.

Any 1909: 1.431.660'57 »

La mateixa, exactament la mateixa quantitat un any que l'altre; ni sisquera un centim de diferencia.

Tractantse com se tracta de milions, ¿veritat que resulta molt extranya una casualitat tan perfectament casual?

En comunicació enviada al Ministeri d'Estat, el consul d'Espanya a Nàpols participa que per aquelles terres les castanyes van molt escasses.

¿Y això l'apura al respectable consul?

Que's prengui la molestia de donar un tom per aquí y en tindrà tantes com vulgui.

Y baratet, baratet...

Al ciutadà Manel Martí, que'ns ha favoregut ab una carta, li preguem que se serveixi passar per l'Administració de L'ESQUELLA a l'hora que li vingui be.

Sense acreditar la seva personalitat, ens es impossible atendre les seves indicacions.

El senyor Janssens ha tingut l'amabilitat d'enviarnos dèu postals ilustrades, en les quals s'hi veuen, perfectament reproduïdes, algunes besties del Parc.

L'avestrús, sobre tot, està molt be.

Sembla que parli.

Es ell mateix.

Agraim l'envio.

El diumenge passat, uns quants radicals que mengen malament a casa van organitzar un àpat en honor del preclar Aladern, no sabem si plens de misericordia per ell perquè nos-

Visqui tranquil l'ilustre catedratic.

Tot això de l'europèisació són rumors que fan correr quatre plagues.

La majoria dels nostres conciutadans conserva, afortunadament, el bon sentit que caracterisa als fills d'Espanya, y continúa inclinada a l'africanisació.

O sinó, pot preguntarho an en Guerra del Ríu, que ha fundat un periodic especialment dedicat, segons ell mateix diu, a la defensa de l'intolerancia y al foment de les pràctiques kabilenyas.

La nostra aristocracia, ai! es tan pobra, que's diverteix molt menos que un manobra. No obstant, corre la veu que a câ'n Mas Yebra hi haurà cada soirée que darà febra. Y's murmura que quatre mosquits d'abra. preparen uns grans balls a casa'n Fabra.

Ab festes senyorials d'aquet calibre pocs centims de bombons deurà fê en Llibre!

altres diguerem que anava curt d'aliments, o si en celebració del *lisongeró èxito* del seu drama social (!) *L'Apòstata*.

Tot va anar com una seda. El dinar transcorregué ab la major gana, animació y alegria fins al final, que un insignificant detall vingué a enterbolir, convertint en xiu-xius bescantadors lo que eren rialles de satisfacció. L'obsequiat, abans d'alsarse de la taula, embolicà cuidadosament dues peres confitades y unes galetes y s'ho posà a la butxaca, pensant en les seves criatures. Tothom ho trobà indelicat y fòra de lloc.

Un periodic, passant una breu revista als darrers *progressos* de la navegació aèria, diu que en l'espai de dos anys els aviadors que han mort de desgracia ascendeixen a 27.

Lo més bonic de tot es que aquet balans fúnebre l'aludit diari l'encapsala ab el títul de *Els reis del aire*.

¿Reis del aire, y hi han deixat la pell?

—¡Mil gracias!—dirien de segur els 27 difunts si poguessin enraonar:—Més ens estimariem ser *subdits* de la terra.

Dijous de la setmana passada va inaugurarse, a cà'l senyor Bisbe, un Cine catolic. Ab tal motiu hi hagué tota la tarda una animada concurrència de capellanets joves y senyoretetes guapes.

Per fi, el cinematograf ha trobat el seu casal adequat:

El palau de l'*obscurantisme*.

El Progreso, tot commogut y tot trist:

«En el *Italia*, 1.014 españoles emigran de la patria por falta de pan y trabajo.»

Suposem, al menos, que entre aquests 1.014 espanyols que emigren no hi ha el senyor Lerroux, ni el senyor Iglesias (don Ambrosio), ni el senyor Vinaixa, ni el senyor Santamaría.

Perquè a tots aquets senyors, si be de treball no saben com se troven, tenim entès que de pa no'ls en falta.

Y ben tou y ben blanc que diuen que'l mengem.

Que s'ho duia callat, en Roig y Bergadà...

D'una revista taurina publicada dilluns passat en un diari local:

«El segundo becerro fué muerto, de una buena estocada, por el señor Alcalde.»

Vetaquí l'insistencia en dimitir.

Se'ns ha fet torero!

Un inspector de policia amonestava l'altra nit a un guardia que havia detingut a una senyora distingida prenentla per una *cocotte*.

—Cuidado, eh, Rodríguez... No conviene cometer errores de esa naturaleza.

El guardia, mitg confós:

—Oh, verá usted... Es muy difícil... Como que, hoy día, unas y otras van trajeadas lo mismo...

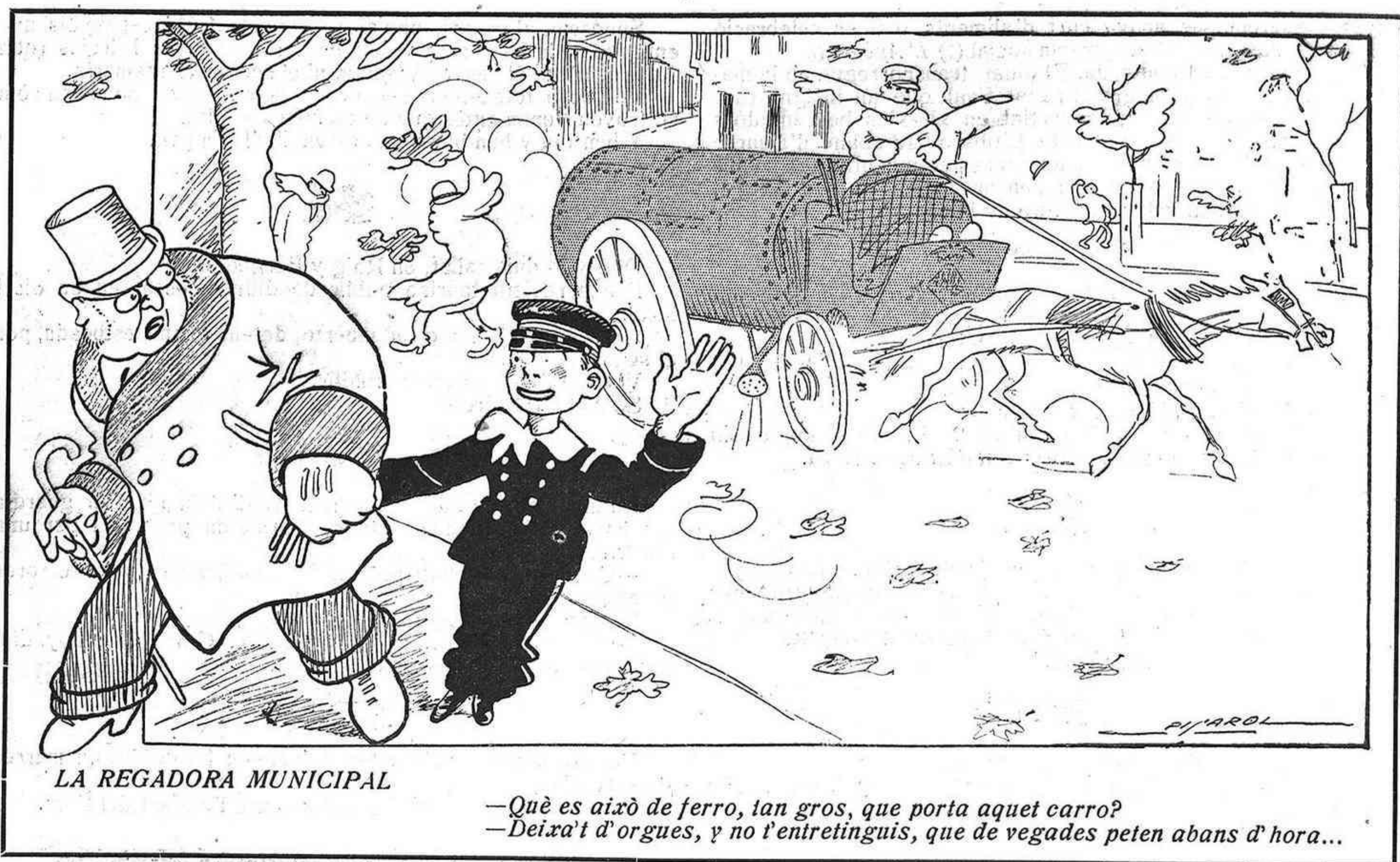
En Tòfol baixa a Barcelona ab el seu bordegàs, un marrec de set anys.

Pera que s'engresqui el porta a veure l'elefant del Parc.

XAFEC FORT

—Veieu?... Ara seria una bona ocasió pera discutir això de les aigües.

LA REGADORA MUNICIPAL

— Què es això de ferro, tan gros, que porta aquet carro?
 — Deixa't d'orgues, y no l'entretinguis, que de vegades peten abans d'hora...

— Mira, veus?... Aquest es l'Avi. Dónali un rosegó y alsarà la trompa, ballarà, bufarà, farà tot lo que li diguis.
 El xicot, visiblement emocionat, allargant un crostó de llonguet:
 — Avi!... Conteume un quènto!

— Ahir va casarse.
 — Verge Santíssima! Y ab qui?
 — Ab aquet que entre tu y jo hem anomenat.

PEP CISTELLÉ

JEROGLÍFIC

jac	trempa
gec	trimpa
gic	trompa
juc	trumpa

JOAN ROCABERT

XARADES

I
Hu-tres-dos prima del tren,
prop de tres-dos-tres de Tot,
un dols petonet va fer
tres Roseta hu son xicot.

MERLIN

II
Prima es nom de consonant;
bon color es la segona;
prima-dos ab exit dona
y's pot fer de tant en quant;
dos-primera, un útil gran;
hu-dos-prima, en gran vestir;
prima y dos, per residir;
tres y dugues al revés,
poden ferne'ls carretès;
el total, per divertir.

NOI DE FALSET

CONVERSA

— Sabs, Tuies, aquella descarada de la Ramona?
 — Sí... Què?

L'ESQUELLA
 DE LA TORRATXA

PERIODIC HUMORISTIC ILUSTRAT

Administració y Redacció:
 Llibreria Espanyola,
 Rambla del Mitg, núm. 20
 BARCELONA

Preus de suscripció:
 Fòra de Barcelona,
 cada trimestre:
 Espanya, 3 ptes. - Extranjer, 5

Número solt: 10 centims — Atrassats: 20

Antoni López, editor — Rambla del Mitg, núm. 20
 Imprempta LA CAMPANA y L'ESQUELLA, Olm, 8
 BARCELONA

Antoni López, editor, Rambla del Mitg, 20, Llibreria Espanyola, Barcelona. Correu: Apartat n.º 2

ACABA DE PONERSE Á LA VENTA

EL AÑO EN LA MANO

ENCUADERNADO EN CARTON 1.50 PTAS
EDICION DE LUJO 2. PTAS

1911

ALMANAQUE ENCICLOPEDIA DE LA VIDA PRACTICA

SE VENDE EN TODA ESPAÑA

Dr. J. WERNER

Lo que deben comer y beber los enfermos

UN TOMO : PTAS. 2

Dr. ROYO VILLANOVA

COMO SE CURAN LOS TÍSICOS

UN TOMO EN 8.º : PTAS. 8

L'ESQUELLA

DE LA

ALMANAC

Segueixen ràpidament els treballs d'impressió

TORRATXA

PERA 1911

PODEN NOSTRES CORRESPONSALS FORMULAR LA DEMANDA

NOTA. — Tothom qui vulgui adquirir qualsevol de dites obres, remetent l'import en lliuranses del Giro Mútuu o be en sellos de franqueig al editor Antoni López, Rambla del Mitg, 20, Barcelona, la rebrà a volta de correu, franca de ports. No responem d'extravios si no's remet, ademés, un ral perú certficat. Als corresponsals se'ls otorguen rebaixes.

LA CONFERENCIA D'EN MARIAL

—Es la Casa de la Vila
com un cel voltat de flors...
En Vinaixa y jo, dos angels
tot pureza y tot candor.